

TRADICE ADVENTU A VÁNOC ve Muzeu lidových staveb v Kouřimi

V období adventu a Vánoc uvede Muzeum lidových staveb v Kouřimi tři národopisné programy – Svatomikulášskou obchůzku 3. 12., Stříbrnou adventní neděli 17. 12. a Tříkrálovou koledu 6. 1. 2018, vždy od 10 do 16 hodin. Pořady nabídnou voňavou vánoční atmosféru a bohatý program plný zážitků a poučení pro malé i velké v autentické historické atmosféře.

Od 1. 12. do 30. 12. najdou návštěvníci ve skanzenu instalace k adventním a vánočním tradicím. Pro veřejnost je otevřeno vždy od pátku do neděle od 10 do 16 hodin. Mimořádně otevřeno je také ve dnech 26. - 28. 12. Ve dnech 24. a 25. a 31. 12. 2017 je zavřeno.

Ředitel Regionálního muzea v Kolíně, Mgr. Vladimír Rišlink: *„Při pořádání národopisných programů v Muzeu lidových staveb v Kouřimi se snažíme pokud možno co nejvěrněji rekonstruovat tradiční lidové obyčeje v podobě, která je zaznamenána dobovými písemnými prameny. V případě adventních pořadů se tak jedná nejen o tradiční mikulášský průvod, ale i dnes téměř zapomenuté obchůzky dalších adventních postav - Barborek, Lucek, Perchty a Ambrože. Důležitou součástí celoročního cyklu je Tříkrálová koleda, u které si dnes velká část veřejnosti ani neuvědomuje, že tímto obyčejem vlastně vrcholí celé vánoční období.“*

Návštěvníci **Svatomikulášské obchůzky** se mohou těšit nejen na svatého Mikuláše s čertem, andělem, Ruprechtem a smrtkou, ale i na obchůzky Barborek a Ambrože, lidovou hru „Komédie o sv. panně mučedlnici Barboře“ v podání souboru Mršťa Pršťa z Kouřimi, dílny na pečení figurálního perníku a mikulášského kynutého pečiva, dílnu na výrobu čertů ze švestek. Své umění předvede řezbář perníkářských forem Jiří Rücker - letošní Nositel tradice lidových řemesel, nebude chybět tradiční jarmark. Rodiče mohou přinést svoji nadílku, jejich děti ji dostanou od Mikuláše.

O **Stříbrné adventní neděli** zazní adventní písně, muzeem budou obcházet tradiční adventní postavy Lucek a Perchty, děti i dospělí čekají Řemeslné vánoční dílny – vonné františky, řetězy z hubinek, království ze sušeného ovoce, slaměné řetězy, máčené svíčky a svíčky z ořechových skořápek, skleněné ozdoby z korálků. Vyvrcholením tradičních Vánoc je **Tříkrálová koleda**, během které se odehraje Tříkrálová kolední hra, budou se zpívat koledy s Michaelem Pospíšilem, v rámci dílen si návštěvníci vyzkouší vyrobit betlémskou hvězdu ze slámy, namalovat na sklo svatý obrázek, vyrobit fanfrnoch či tříkrálové jesličky. Bude se povídat o pěstování a zpracování lnu od stonku k nitce.

Zajímavé informace o lidových obyčejích, křesťanské tradici i pověrách či o věštění budoucnosti poskytnou v historických interiérech návštěvníkům ti nejpovolanější – historici a etnografové, vystupující v dobovém oblečení v rolích hospodářů a hospodyní.

Vstupné: 120 Kč, snížené 80 Kč, rodinné 320 Kč.

Programy pro školy

Od 29. 11. do 20. 12. 2017 Nabízí Muzeum lidových staveb programy pro školy, seznamující s adventními a vánočními zvyky a tradicemi. Více informací: <http://www.muzeumdetem.cz/pro-skoly/skanzen-kourim/cas-adventni-a-vanocni/>. Doporučujeme včasné objednání.

Kontakt: www.skanzenkourim.cz

Petr Tyc, vztahy s veřejností RMK v Kolíně, tel: 777 025 721, e-mail: tyc@muzeumkolin.cz

Regionální muzeum v Kolíně, tel.: 321 722 988, e-mail: info@muzeumkolin.cz

Příloha

Slovo advent pochází z latinského „adventus = příchod“ a obecně se jím nazývá období 4 týdnů před svátky vánočními trvající 22 – 28 dní. Advent je časem očekávání dvojího příchodu – jednak narození syna Božího v Betlémě a zároveň Kristova druhého příchodu a Posledního soudu. Pro věřící je proto svátkem očekávání, pokání, rozjímání a půstu. Církevní zákazy hlučné zábavy, tance a zpěvu či nadměrného požívání jídla a pití byly namířeny proti předkřesťanským bujným a nevázaným oslavám příchodu slunovratu, které se však nepodařilo v lidovém prostředí nikdy zcela vymýtit, stejně jako různé věštecké praktiky a prvky pozitivní magie spojené s důležitým časovým přelomem a příchodem nového astronomického roku.

Adventní postavy, se kterými se mohou návštěvníci při akcích setkat

Barbora – 4. prosince

Panenská mučednice Svatá Barbora tajně přijala křesťanství a svým otcem byla vydána římským úřadům, mučena a nakonec popravena. Je patronkou horníků, architektů, zedníků, tesařů, kameníků, zvoníků, dělostřelců a dalších. Nejčastěji bývá zobrazena s věží a palmovou ratolestí.

V předvečer jejího svátku se konaly obchůzky Barborek, tajemných málomluvných ženských postav, většinou bíle oděných, se závojem nebo sčesanými vlasy přes obličej a zeleným věnečkem. Chodily zpravidla ve dvojicích i v početnějším průvodu a obdarovávaly děti drobnými pamlsky, jablky a ořechy nebo je metlou trestaly. Barborkou také označujeme třeshnovou větvičku uříznutou na svátek sv. Barbory. Pokud ve vodě vykvete do Vánoc, je to předzvěst svatby v domě. Vdavekchtivé dívky dokonce každý den zalévaly větévku vodou ohřátou v ústech, aby se jejich přání splnilo.

Sv. Mikuláš – 6. prosince

Sv. Mikuláš je asi jedinou postavou, která svou podobou odpovídá skutečnému předobrazu světce a není opředená pohanskými mýty. Kult sv. Mikuláše pronikl na západ Evropy z východu z Byzance a během 11. století se zde stal jedním z nejoblíbenějších světců. Oslavy sv. Mikuláše byly vždy bujaré a obyčej mikulášských obchůzek vznikl pravděpodobně ze středověkých biskupských her, konaných v klášterních školách.

Ambrož – 7. prosince

Svatý Ambrož byl známý svou dobrotou a proslul jako kazatel a reformátor církve. Jeho hlavními atributy jsou metla a úl (jako malého ho údajně napadl roj včel, který mu ale neublížil). Vysoká mužská postava Ambrože v bílém hábitu se zakrytým obličejem, špičatou černou čepicí a metlou v ruce se zjevovala za soumraku ve vsi u kostela nebo u jiných sakrálních staveb, trousila za sebou pamlsky, aby přilákala děti a mohla je pak honit a vyplácet.

Sv. Lucie – 13. prosince

Kdysi byl svátek sv. Lucie jedním z nejrozšířenějších a nejvýznamnějších v adventním cyklu. Jak už původ jména Lucia, odvozeného z latinského slova „lux=světlo“, napovídá, byl její svátek spojen s důležitým pohanským kultem světla. Před změnou kalendáře roku 1582 (posunutí starého juliánského kalendáře o 10 dní v novém gregoriánském, který platí dodnes) připadalo 13. prosince skutečně na dobu slunovratu a známá pranostika „Lucie noci upije“ má proto skutečně reálný základ a těší se značnému stáří. Den sv. Lucie byl ženským svátkem, platil přísný zákaz předení a dalších ženských prací, jehož porušení Lucky trestaly.

Perchta

Perchta je neznámější z postav nesvázaných s žádným církevním svátkem nebo osobností, jejichž předkřesťanský původ je zcela zjevný. Tyto postavy zpodobňují demony a duše zemřelých předků zjevující se v období před příchodem slunovratu. Obecně mají děsivou podobu, straší a trestají. Perchta je bíle zahalená shrbená němá postava s hrozivou krychlovitou červenou maskou, s vyčnívajícími bílými zuby a vyplazeným jazykem. Chodívala podle území v různých adventních dnech vybavená náčiním na zlobivé děti – škopíkem na krev, nožem na párání břicha a koudelí na jeho vycpání. Takovýchto postav se někdy nejen děti skutečně bály. Výraznou a dosud živou tradici obchůzek Percht najdeme v alpských oblastech Rakouska.

(S použitím textů Mgr. Dany Přenosilové a PhDr. Pavla Bureše)

Kontakt: www.skanzenkourim.cz

Petr Tyc, vztahy s veřejností RMK v Kolíně, tel: 777 025 721, e-mail: tyc@muzeumkolin.cz

Regionální muzeum v Kolíně, tel.: 321 722 988, e-mail: info@muzeumkolin.cz